

країни Центральної і Східної Європи, і Україна зокрема, позбулися своїх експлуатаційних лісів, що відбулося переважно в результаті реституції, а в деяких випадках у зв'язку з рішенням про створення мереж охоронюваних територій, тобто про відмежування користування з вилученням ресурсу [2].

Зараз на державу і його органи у сфері реалізації відносин у лісовому господарстві покладаються такі обов'язки:

- здійснення заходів з поступовим зменшенням негативного впливу на природні лісові ресурси;
- забезпечення екологічно обґрунтованого розміщення та подальшого розвитку продуктивних сил у сфері лісового господарства;
- реалізація системи відстеження за показниками сфери лісового господарства з метою виявлення факторів негативного впливу;
- створення умов для раціонального природокористування в державі, з метою забезпечення екологічної стабільності тощо.

Для реалізації цих обов'язків потрібен якісно новий рівень управління, екологізації економіки, перехід на новий рівень матеріальної культури, сумісної і збалансованою з природно-ресурсним потенціалом. Необхідно передбачити комплексні заходи охорони і захисту лісових та інших видів (земельних, водних, сировинних і т. п.) ресурсів, збереження біологічної різноманітності, розвитку екологічно безпечних технологій, відповідності національного природоохоронного законодавства міжнародним правовим актам.

Список використаних джерел:

1. Шевчук В. Я., Саталкін Ю. М., Білявський Г. О. та ін. Екологічне управління: підручник. К. : Либідь, 2004. 432 с.
2. Інституційні зміни в лісному секторі в перехідний період. Всесвітній банк, 2005. 79 с.

НАЛИВАЙКО Ігор Олегович,
викладач кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Соціальні послуги, які надаються в державі, мають відповідати тим соціальним правам, які надаються. Обидва процеси ґрунтуються на нормативності права.

Нормативність, яка вважається ознакою права, у традиційному розумінні характеризується вираженням формально визначених норм, які відображені у формі статей нормативно-правових актів (Конституції України, законів та підзаконних актів). норми та правові акти) [1]. Спочатку виходить,

що «формальність» і «закріплене в законі» мають бути законними, належними, системними тощо.

Науковці описують «нормативність» як рефлексивне поєднання універсального обов'язку та універсальної значущості, які прищеплені елементу приналежності цінності, яка в нього включена (або інше середовище). Це призводить до того, що елемент приналежності має нормативний компонент (або компонент) [2]. Дослідники також дійшли висновку, що правова нормативність є формою соціальної нормативності і, як наслідок, має якісні відмінності. Відмінності в якісній нормативності права мають суттєве значення для загального поняття, що дозволить чітко охарактеризувати те чи інше явище як правове, виходячи зі специфіки права як суспільного явища [2, с. 36].

У Конституції України поняття законності відображено в статті 19 Основного Закону, це поняття є найважливішим для правового порядку в Україні, оскільки в ньому зазначено, що ніхто не може бути примушений робити те, що прямо не встановлено законом. Крім того, органи державної влади та місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише в межах повноважень і відповідно до Конституції та законів України [3].

Соціальна складова легітимності є похідною від іншої форми легітимності. Як наслідок, стаття 1 Конституції України говорить, що Україна є соціальною, демократичною і правовою державою. Також вже у статті 3 Основного Закону України зазначається про обов'язок держави захищати такі найвищі соціальні цінності, як «життя», «здоров'я», «честь і гідність», «недоторканність» і «безпека» [3].

Як наслідок, важливо розглянути соціальні аспекти нормативності та питання стану добробуту, також важливо визнати особливості та функції держави добробуту.

Соціальна держава – це особливий тип держави, яка є соціально орієнтованою, має розвинену економіку, сприяє розвитку соціальної справедливості. На думку дослідника, соціальна держава, яка активно реалізує масштабну соціальну політику, має значний вплив на реалізацію комплексу соціальних, екологічних і культурних прав людини і громадянина, що узгоджується з конституційним визнанням людини як найвища соціальна цінність у суспільстві [4].

Соціальна функція в широкому розумінні є основним напрямом діяльності держави, ця діяльність спрямована на забезпечення захисту суспільства, безпеки населення, охорони здоров'я та нормального способу життя всього населення, в першу чергу тих, громадянам, які в силу різних факторів та об'єктивних умов не можуть працювати, скільки б їм хотілося, а також з виділенням коштів на навчання, відпочинок, будівництво доріг, житла, транспорту та зв'язку тощо.

Статтею 1 Закону України «Про соціальні послуги» визначено, що «основні соціальні послуги» – це соціальні послуги, надання яких отримувачам соціальних послуг відповідно до цього Закону здійснюють Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, районні, районні

в районі. у містах Києві та Севастополі державні адміністрації, виконавчі органи міських рад міст обласного значення, а також виконавчі органи сільських, селищних, міських рад об'єднаних територіальних громад, створених відповідно до закону та перспективного плану утворення територій громад та визнано Кабінетом Міністрів України повноважними в установленому законом порядку [5].

Крім того, у пункті 15 статті 1 Закону України «Про соціальні послуги» зазначено, що «складні життєві обставини» – це обставини, що негативно впливають на життя, здоров'я та розвиток особи. Ці обставини виходять за межі здатності особистості подолати їх самостійно. Чинники, які можуть призвести до складних життєвих ситуацій:

- похилий вік;
- втрата всієї або часткової рухової функції, пам'яті або нездатність лікувати захворювання;
- психічні та поведінкові розлади, у тому числі вживання психоактивних речовин;
- інвалідність;
- безпритульність;
- безробіття;
- низький дохід;
- порушення поведінки у дітей внаслідок розлучення батьків;
- ухилення батьків або осіб, які беруть на себе їх батьківські обов'язки;
- втрата соціальних зв'язків, у тому числі під час перебування в невільних місцях;
- жорстоке поводження з дитиною;
- гендерне насильство;
- домашнє насилля;
- причетність до торгівлі людьми [5].

У частині 8 статті 13 надавачі соціальних послуг зобов'язані:

- забезпечувати інтереси отримувачів їх послуг під час надання послуг;
- проводити навчання та підвищення кваліфікації надавачів послуг;
- проводити оцінку потреб людей або сімей у їхніх послугах;
- взаємодіяти з іншими суб'єктами в системі надання послуг;
- інформувати громадськість та кожного отримувача своїх послуг про послуги, які вони надають;
- сприяти одержувачам у вирішенні їх соціально-побутових питань, у тому числі шляхом представництва їхніх інтересів [5].

Наприклад, стаття 10 Конвенції про мінімальні стандарти соціального забезпечення передбачає, що медична допомога включає:

- у разі захворювання;
- догляд лікаря загальної практики, в тому числі відвідування на дому;
- послуга лікаря-спеціаліста в лікарнях або поза лікарнями;

- надання основних фармацевтичних препаратів лікарем або іншим кваліфікованим лікарем;
- госпіталізація при необхідності; під час вагітності та пологів та їх наслідки;
- під час вагітності та пологів та їх наслідки [6].

Натомість у роз'ясненні Уповноваженого Верховної Ради з прав людини щодо тимчасового захисту та статусу біженця йдеться про захоплення України військовими 24 лютого 2022 року внаслідок агресії російських військ проти України, соціальні права громадян ті, хто отримав тимчасовий захист в європейських країнах, включають право навчатися в навчальних закладах на рівні громадян країни, в якій вони перебувають, право на працю, право на житло, право на соціальне забезпечення, право на медичне обслуговування, право на відповідну інформацію щодо тимчасового захисту, можливість отримати статус біженця в майбутньому, можливість у будь-який час повернутися до країни свого громадянства [7].

Замість висновків слід зазначити наступні суттєві аспекти прояву «нормальності» соціальних послуг як ознаки соціального права на регіональному та національному рівнях:

- нормальність соціального права може бути виражена через обмеження права, але не через його відсутність. Зрештою, в цьому сценарії немає єдиного закону як явища (він не виражений, він не проявляється), тому що в цьому сценарії є правова порожнеча. Якщо в законі є порожнеча, то не можна звинувачувати його в нормативності, як сигналі, бо тоді в ньому відсутні ознаки системності, нормотворчості тощо.

- визначення «соціальні послуги» у Законі України «Про соціальні послуги» є змістовним, оскільки не передає уявлення про сутність чи мету соціальних послуг, а також не стосується предмета забезпечення соціальних прав.

- вітчизняна категоризація складних життєвих обставин на національному рівні має відповідати наданню соціальних послуг щодо конкретного соціального права. Це означає, що метою і змістом соціальної послуги має бути відновлення того чи іншого соціального права. Якщо розглядати «складні життєві обставини» як предмет правовідносин у зобов'язаннях надавачів соціальних послуг згідно зі статтею 13 Закону України «Про соціальні послуги», то стандарт має бути не менш жорстким, ніж конкретні стандарти, які виражають (визначати, регулювати) конкретні соціальні права.

«Складні життєві обставини» в країнах Європейського Союзу не повною мірою відображають вимоги обставин, визначені національним законодавством України, це свідчить про недолік законодавства на міжнародному, регіональному рівнях щодо адаптації України до Вимоги ЄС. При цьому «обставини», які містяться у національному законодавстві, не мають асоціації з іншим галузевим законодавством – цивільним, сімейним, трудовим, кримінальним, виконавчим тощо. Внаслідок цього правове регулювання забезпечення охорони та захисту соціальних прав не враховується.

Відмінність змісту та різновидів надання соціальних послуг у різних країнах ЄС применшує правове значення соціального права як форми регулювання, що відповідає стандартам ЄС.

ЄС та Україна не вважаються одностайними суспільними правопорядками через різноманіття та плюралізм правових підходів щодо проголошення права нормою. Однак автономія країн ЄС у сфері соціальних послуг моделює їх локальний і глобальний рівень соціальних, незалежних і правових держав.

Список використаних джерел:

1. Наливайко Л. Р. Поняття та основні ознаки функцій держави. *Правова держава*. 2005. С. 177-190.
2. Заморська Л. І. Нормативність права як соціальна цінність. *Актуальні проблеми політики*: зб. наук. пр. Одеса : Фенікс, 2012. Вип. 45. С. 28-37.
3. Конституція України: (з офіц. тлумаченням Конституц. Суду України). К. : Ліра, 2006. 96 с.
4. Наливайко Л. Р. Державний лад України: поняття, система, гарантії. Х. : Doctoral dissertation, 2010.
5. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 р. № 2671-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>.
6. Список ратифікацій Конвенції № 102 Міжнародної організації праці «Про мінімальні норми соціального забезпечення»: Статус Міжнар. орг. пр. від 31.12.2001 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_390#Text.
7. Роз'яснення щодо тимчасового захисту та отримання статусу біженця. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини – Головна. URL : https://ombudsman.gov.ua/news_details/rozyasnennya-shchodo-timchasovogo-zahistu-ta-otrimannya-statusu-bizhencya.

НОВИК Марія Юріївна,
викладач кафедри юридичних дисциплін
Сумської філії
Харківського національного
університету внутрішніх справ

ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ІНСТИТУТАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Протягом останніх десятиліть Україна досягла значного прогресу у забезпеченні рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах та приєдналася до всіх основних міжнародних договорів у сфері гендерної рівності та прав жінок: Пекінської Декларації та платформи дій, Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок та Факультативного протоколу до неї, відповідних конвенцій Міжнародної організації праці.

Пріоритетність питань гендерної рівності визнаються і органами місцевого самоврядування.